

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserter) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. novembra 1897.

Politiški oddelek.

Goluchowski v Monzi.

Avstrijski minister unanjih del, grof Goluchowski, mudil se je ta teden v Monzi pri Milanu, kjer je obiskal kralja italijanskega in kamor so bili prišli odločilni možje sedanjega italijanskega ministerstva, mej njimi ministerski predsednik marki Rudini in minister u nanjih del, vojvoda Visconti-Venosta.

To potovanje grofa Goluchowskega je obudilo mnogo zanimanja v evropskih političnih krogih. Sicer je tudi Goluchowskega prednik, grof Kalnoky, opetovano obiskal italijanskega kralja, ali razne okolnosti svedočijo, da ima potovanje grofa Goluchowskega še poseben pomen.

Splošno se sodi, da je nezadovoljnost Italije s trozvezo prvi in poglobitni povod temu potovanju, zlasti ker so je prav zadnji čas ta nezadovoljnost (eklatantno pokazala. Italiji je trozveza naložila upvav neznosnih bremen, koristila pa jej ni prav nič. Italijo so bremena za vojaštvo skoro uničilo, a vzlic temu ni dosegla ničesar tega, na kar je računila, ni dobila Tripolisa, ni se mogla polastiti Abesinije in ni mogla dobiti pozicije v Albaniji, dasi vedno nanjo preži in z velikim nezadovoljstvom gleda, kako jo pripravlja za okupacijo — Avstrija.

Na drugi strani pa je Italija prišla v naskriž, e s Francijo, katera je zaprla svoje meje italijanskim proizvodom in tako Italijo neizmerno oškodovala.

Ako Italijani trezno premislijo svoj položaj, morajo uvideti, da je trozveza zanje velika nesreča. To spoznanje je že davno prešinilo najširše kroge, a kaže se, da je naposled prodrlo tudi tja, kjer so se mu najbolj ustavliali, na dvor. Javna tajnost je, da je kralj Umberto letos poleti le sila nerad potoval na Nemško in javna tajnost je tudi to, da je sedanji italijanski minister vojvoda Visconti-Venosta goreč zagovornik zveze mej Italijo in Francijo.

To in marsikaj drugoga — tako približanje Italije k Rusiji — pač opravičuje mnenje, da se pripravlja Italija na izstop iz trozveze, katera jej gospodarski in moralno škoduje, in iz tega se sklepa, da je potoval grof Goluchowski v Monzo, da to prepreči in da pridobi Italijo za zvezo z Nemčijo in z Avstrijo.

Čuje se pa tudi drugo mnenje. Avstrija se je neki precej ohladila za zvezo z Nemčijo, odkar je Bismarck brezobzirno razkril, pa je koj po sklepu alijance z Avstrijo sklenil alijanco z Rusijo, naperjeno proti lastnemu zavezniku, proti Avstriji. Potovanje cesarjevo na Rusko je doprineslo dokaz, da se je Avstrija z Rusijo porazumela in stopila ž njo v tako tesno prijateljsko razmerje, da se je Bismarck prestrašil in izrekel domnevanje, da se je mej Avstrijo in Rusijo sklenila proti Nemčiji naperjena zveza.

Tudi se je opazilo, da se Avstrija nekam približuje Angleški — očitalo se je celo grofu Goluchowskemu, da dela na razpad trozveze in na ustanovitev nove konstalacije mej velesilami, po kateri bi bila Nemčija izolirane.

To je brez dvoma, da se le Avstrija precej emancipirala od Nemčije in obzirnost merodajnih nemških krogov glede dogodb v naši državi kaže, kakor da so v Nemčiji mnjenja, da Avstriji ni dosti več za trozvezo v sedanji obliki in da je treba največje delikatnosti, da se ne razdera kar čez noč in da stopi na nje mesto druga, Nemčiji nevarna kombinacija.

Delovanje diplomatov je prikrito z gosto temo. Zgodovina nas uči, da je bila že marsikaka alijanca trhljena in podkopana, ko so narodi mislili, da je dosegla svoj višek, in zgodovina nas tudi uči, da je marsikatera manifestacija imela navidezno vse drugačen namen, kakor v resnici. Javno mnenje sodi, da je šel grof Goluchowski v Monzo, da priklene Italijo zopet na trozvezo, oglašajo se pa tudi resni in stvarni politiki, in sicer prav iz Nemčije, kateri izrekajo sum, da je šel grof Goluchowski v Monzo razdirat trozvezo in snovat novo konstelacijo evropskih velesil.

Katera teh kombinacij je prava, to nam pokaže bodočnost, mi imamo utis, da se grof Goluchowski nič preveč ne trudi za ohranitev trozveze.

Politični pregled.

Državni zbor. — Prvo branje nagodbenega provizorija je dognano. Poslanska zbornica je načrt odkazala budgetnemu odseku. Boj je bil ljut in sila surov. Seja je trajala od 7. ure zvečer nepretrgoma do 10. ure dopoldne. Govorilo se ni dosti, pač pa so Nemci strahovito razgrajali in naposled je prišlo do rabuke. Nemški nacijonalcji so se ustavljali predsedstvu, ker je to dalo besedo dr. Luegerju in ni hotelo nadaljevati dopoldanske, zgolj zaradi nekih formalnosti odrejene tajne seje. Schönerer in Wolf sta tulila in razbijala in naposled so se nemški nacijonalcji spoprijeli s krščanskimi socialisti. Psovali so se drug drugemu tako surovo, tako nezaslišano podlo, da jih ne doseže nobena pijana baraba. To psovanje je trajalo več ur. Naposled se je burja vendar plegla in je zbornica pri prvem branju vzprejela nagodbeni provizorij. Zdaj se bavi zbornica s predlogom, naj se obtožijo tisti ministri, kateri so podpisali jezikovne naredbe. Tu utegne nastati razpor mej večino. Nemška katoliška ljudska stranka hoče predlagati motiviran prestop na dnevni red. Ker se z motivacijo obsojajo jezikovne naredbe, se predlogu ustavljajo tako Čehi in Poljaki, toda Dipauli noče odnehati. Lahko je mogoče, da dobi Dipauli večino glasov na svojo stran, v katerem slučaju bi bila večina razbita.

Delegaciji. — V nedeljo je bilo razglašeno cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se sklicujeta delegaciji na dan 16. novembra. Delegaciji bodeta letos zborovali na Dunaji.

Predsednik poslanske zbornice. — Večina se še vedno ni zjediniła glede naslednika dr. Kathreinu. Ponudila je Kathreinu še jedenkrat predsedstvo, a on je ponudbo odklonil. Proti kandidaturi Abrahamowicza so Poljaki sami, Čehi nečejo prevzeti predsedstva in brani se ga tudi nemška katoliška ljudska stranka. Ker pa stranka ni jedina, je dala dr. Ebenhochu popolno svobodo glede kandidature za predsedstvo in tako se lahko zgodi, da Ebenhoch vendar predsednik postane.

Nagodbeni provizorij v budgetnem odseku. Vlada pričakuje, da se razprava v nagodbenem provizoriju v budgetnem odseku hitro dožene. V prvi seji je finančni minister razložil vladino stališče glede provizorne nagodbe. Rekel je, da je vse jedno, če parlament sprejme nagodbeni provizorij, ali če ga ne sprejme. V slednjem slučaju ga vlada uveljavi s cesarsko naredbo. To vladno stališče je popolnoma nezakonito in protiustavno in ko bi bil naš parlament kaj vreden, bi se vladnim nakanom z vso odločnostjo uprl. Parlament tega ne stori, pač pa so to storili Madjari, kateri odločno ugovarjajo, da bi si smela avstrijska vlada pomoči s § 14. iz stiske.

Dogodki v dunajskem mestnem svetu. Dne 3. t. je bil v dunajskem občinskem svetu mal viharček s politično podlago. Župan dr. Lueger je odgovarjal na interpelacijo liberalnega dra. Mittlerja glede postopanja krščansko-socialne stranke v zbornici poslancev in je zatrjal, da je povsem neresnično, da bi on kakorkoli sodeloval na zatiranju obstrukcije. Na to je dr. Lueger izrekel svoje ogorčenje na pismo nemškega profesorja Momsena, objavljenjem v „N. Fr. Presse“, v katerem pismu omenjeni profesor žali dunajsko prebivalstvo češ, da je isto breznarodno in nepošteno. Pri tem je vzkliknil dr. Lueger: Roko proč od Avstrije!

Ogerska. — Kossuthova stranka se je jela zadnji čas močno gibati. Homatije v avstrijskem parlamentu so jo vzpodbodile, da je začela delati na uresničenje svojih idealov. Stranka zastopa nazor, da postane Ogerska popolnoma samo-

stojna država, kakor hitro se nagodba ne obnovi parlamentnim potom in kakor hitro se v Avstriji odpravita parlament in konstitucija. Kossuth je že opetovano pozval vlado, naj izkoristi avstrijske homatije v to, da pridobi Ogerski popolno neodvisnost, njegova stranka pa je sklenila pri razpravi v nagodbi delati obstrukcijo, da tem potom prepreči nje vzprejeteje.

Nemčija. — Dlje časa se je govorilo, da odstopi drž. kancelar knez Hohenlohe, ker se je cesar upiral njegovi zahtevi, naj se izda nov, modernim razmeram primeren kazensko-pravdni red za vojsko. Hohenlohe ga je bil drž. zboru obljubil. Cesar se je zelo ustavljaj, a zdaj se je le udal. Načrt kazensko-pravdnemu redu se je že predložil zaveznemu svetu. Bode li parlament s tem načrtom tudi zadovoljen, je drugo vprašanje. Sodi se, da pride radi njega do hudih bojov in nekatere nemške stranke računajo že prav resno na razpust drž. zbora.

Srbija. — Novi ministerski predsednik Gjorgjević je razposlal okrožnico do zastopnikov Srbije v inozemstvu, v kateri trdi, da sprememba v ministerstvu ni v nikaki zvezi z osebo razkralja Milana. (Poznati bi hoteli poznavatelja razmer, ki bi hotel verjeti temu zatrdilu, Op. uredn.) Srbija da se ne sme opirati na jedno samo velesilo, ampak iskati mora prijateljskih razmer do vseh držav. Glede notranjih nalog trebalo bode trajno zagotoviti zakonitost v deželi, čisto upravo in nepristransko pravosodje. Obljub bilo bi torej dovolj. Drugo vprašanje pa je, od kje bode ministerstvo Gjorgjević dobivalo moči za to veliko ulogo, brez zaslombe v stranki, ki ima malone ves narod za seboj, to je radikalni?! Koliko takih poskusov se je še izjalovilo v Srbiji!

Novi guverner za Kreto. — Kakor je bilo že omenjeno, je za guvernerja na Kreti največ glasov na strani polkovnika Schäferja, Nemca. Sultan se pa baje upira imenovanju Schäferja in to menda radi tega, ker je soproga poslednjega Armenka in pravi, da se brez njegovega dovoljenja ne imenuje krečanski guverner. Ruski časniki izražajo celo skrb, da se Schäfer, ki je služil 20 let v angleški vojski, ne bode mogel odtegniti angleškemu vplivu in menijo, da bi bilo bolje, ako bi izvolili princa Jos. Battenberškega, ki ima za ženo hčer črnogorskega kneza. A mi pravimo: čudno je, da ga ni v kaki drugi narodnosti primerneža moža za Kreto. Ali so res Nemci za vse?!

Obrtnija.

Predavanje dvornega svétnika dr. W. Exnerja o Pariški svetovni razstavi v letu 1900.

V prostorni, z zgodovinskim orožjem in slikami lepo okrašeni telovadnici tukajšnje I. mest. [lj. šole je imel 27. septembra t. l. avstrijski generalni komisar za bodočo Pariško svetovno razstavo v letu 1900. g. dvorni svétnik dr. W. Exner daljše, zanimivo predavanje, ktereга so se udeležili g. deželni predsednik baron Hein z gospo soprogo, vladni svétnik pl. Rüling, trgovske zbornice predsednik I. Perdan, župan I. Hribar, cesarski svétnik I. Murnik, dež. posl. P. Grasselli. stavb. svétnik Svitil, ravnatelj in profesorji tukajšnjih srednjih in ljudskih šol, udje trgov. in obrtniške zbornice, trgovskega in obrtnega stanu in mnogobrojno odlično občinstvo.

Gospod dvorni svétnik je — začevši predavanje — spomnil, da obiskuje v sporazumljenji z generalnimi komisarji drugih držav posamezne kraje Avstrije iz tega